

Nur-Mubarak Mısır İslam Kültürü Üniversitesi
İslam Bilimleri Fakültesi
KAZAKİSTAN/ALMATI

Konu: İlesbekov Bican Orazalievîç'in (PhD) doktora tezi değerlendirme raporu

NUR-MUBARAK MISIR İSLAM KÜLTÜRÜ ÜNİVERSİTESİ
İslam Bilimleri Fakültesi Dekanlığına

Nur-Mubarak Mısır İslam Kültürü Üniversitesi İslam Bilimleri Fakültesi PhD doktora öğrencisi İlesbekov Bican Orazalievîç'in "AHMED B. MANSÛR EL-İSBÎCÂBÎ (ö.480/1087) ve "ŞERHU MUHTASARİ'T-TAHÂVÎ" ESERİ" adıyla hazırladığı PhD doktora tezi ile ilgili değerlendirmelerimi içeren kişisel raporum aşağıda sunulmuştur.

Rapor

Ahmed b. Mansûr el-İsbîcâbî (ö.480/1087), genel olarak İslâmî ilimlerde ve özel olarak da Fıkıh sahasında önemli eserler vermiş olan İslam alimlerinden biridir. Hanefî mezhebi içinde bize ulaşan ilk muhtasarı kaleme almış olan İmam Tahâvî'nin eserini şerh eden ilk dönem şarihlerindedir.

Tarihi İsbîcâb şehrine nispet edilen birçok ilim adamı vardır. Bunların arasında Ahmed b. Mansûr, özel bir yere sahiptir. Çünkü o, Mısır ulemasından İmam Tahâvî'nin eserini çok farklı bir coğrafyanın ve kültürün insanı olarak şerh etmiştir. Tahâvî, İmam Şafî'nin en önemli talebeleri arasında bulunan ve Şafî mezhebinde hazırlanmış ilk muhtasar sahiplerinden birisi olan dayısı Müzenî'den ders almış, daha sonra Hanefî mezhebinde eğitimini devam ettirerek Hanefî imamları arasında yer almış bir şahsiyettir. Mısır'daki ilmi çevrelerde yetişerek Hanefî mezhebinin birikimini geniş eserlerden alan İmam Tahâvî, bu birikimi ihtisar ederek meşhur eserini meydana getirmiştir.

Irak bölgesinde İmam Cessâs tarafından şerh edilen Tahâvî'nin muhtasarının, Mâverâünnehir ilmi ortamında yetişmiş olan âlimler tarafından nasıl şerh edildiğini ortaya koyan bu tez çalışması Fıkıh sahasında emek veren ilim adamlarına faydalı bazı neticeleri sunmaktadır.

Özellikle İsbîcâbî nisbesiyle bilinen iki müellife ait Tahâvî şerhlerinin hangisinin Ahmed b. Mansûr'a, hangisinin Ali b. Muhammed'e ait olduğu kafa karışıklığına sebep olmuştur.

İlesbekov Bican Orazalievîç, bu tez çalışmasında sözkonusu kafa karışıklığını net bir şekilde çözmüştür. Yapılmış olan birçok doktora ve yüksek lisans tezinde araştırmacıların düşmüş olduğu hataları tespit etmiş ve doğru olanı delilleriyle ispat etmiştir. Ahmed b. Mansûr el-İsbîcâbî'ye ait olan şerh ile Ali b. Muhammed'e ait olan şerh arasındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koymuş, Ali b. Muhammed'in kaleme aldığı şerhin Ahmed b. Mansûr'un şerhinden ihtisar edilmiş olduğunu tespit etmiştir. Şu kadar var ki Ali b. Muhammed, yapmış olduğu ihtisar çalışmasını, öğrencilerin daha rahat anlayabileceği şekilde yeni bilgilerle zenginleştirmiştir.

Doktora öğrencisi İlesbekov Bican Orazalievîç, tez çalışmasında Ahmed b. Mansûr el-İsbîcâbî'nin şerhi ile İmam Cessâs'a ait "Şerhu muhtasari't-Tahâvî"yi karşılaştırmak suretiyle

aralarındaki farkları ortaya koymuştur. Ona göre Cessâs'ın şerhi ilim ehline yönelik hazırlanmış daha mûdellel bir çalışma iken, Ahmed b. Mansûr'un şerhi daha çok ilim talebelerini yetiştirmeye yönelik bir çalışma hüviyeti taşımaktadır.

İçinde İsbicâb şehri ve kültürü hakkında bilgiler bulunan tez, onlarca ilim adamının yetişmiş olduğu tarihî bir mekânı tanıtmayı da hedefleri arasında saymıştır.

Şekil ve muhteva bakımından tezin savunulabileceği ve tezi hazırlayan doktora öğrencisi İlesbekov Bican Orazalievîç'in Üniversiteniz tarafından hazırlanacak olan komisyon önünde tezini savunmaya hazır olduğu kanaatinde olduğumu saygıyla arz ederim.

Yurtdışı akademik danışmanı,
Marmara Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi
Temel İslam Bilimleri Bölümü

Prof. Dr. Kemal YILMAZ
27.09.2024

Нұр-Мұбарак Египет ислам мәдениеті университеті
Ислам ілімдері факультеті
Қазақстан/Алматы

Илесбеков Бижан Оразалиевичтің (PhD) философия докторы
дәрежесін алуға ұсынылған диссертациялық жұмысына пікір
Нұр-Мұбарак Египет ислам мәдениеті университеті
Ислам ілімдері факультеті деканатына

Төменде Нұр-Мұбарак Египет ислам мәдениеті университеті Ислам ілімдері факультетінің докторанты Илесбеков Бижан Оразалиевичтің «Ахмад ибн Мансұр әл-Испиджаби (қ.б. 480/1087) және «Шарх Мухтасар әт-Тахауи» еңбегі» тақырыбындағы докторлық диссертациясына талдауларымды қамтыған жеке пікірім ұсынылған

Пікір

Ахмад ибн Мансұр әл-Испиджаби (қ.б. 480/1087) жалпы ислам ілімдерінде жеке алғанда фикһ саласында құнды еңбектер жазып қалдырған ислам ғалымдарының бірі. Ханафи мәзһабында бізге жеткен тұңғыш мұхтасарды жазған Имам Тахауидің еңбегіне түсіндірме жасаған алғашқы дәуір ғұламаларының қатарынан орын алады.

Көне Испиджаб шаһарында кіндік қаны тамғаны айтылатын ғалымдар аз емес. Солардың арасында Ахмад ибн Мансұрдың орны ерекше. Олай деп айтуымыздың себебі – ол ежелгі Мысыр ғалымдарына жататын Имам Тахауидің еңбегіне мүлдем басқа аймақ пен мәдениеттің өкілі ретінде түсіндірме жасаған. Тахауи – имам Шафигидің алдыңғы қатарлы шәкірттерінің бірі саналатын, шафиғи мәзһабындағы алғашқы мұхтасар кітаптардың авторы, әрі нағашысы Музаниден білім алып, кейін ханафи мәзһабында білімін шыңдап, ханафи мәзһабы имамдарының қатарынан ойып тұрып орын алған тұлға. Мысырдағы ғылыми ортада жетіліп, ханафи мәзһабына қатысты құнды еңбектерден сусындаған Тахауи – сол кітаптарды ықшамдап ұсынған атақты еңбегін жазып шыққан.

Ирак аймағында имам Жассас түсіндірме жазған Тахауидің мұхтасарының Мауараннаһр фикһ мектебінің ғалымдары қалай түсіндірме жасағанын көрсеткен бұл диссертациялық жұмыста фикһ саласында тер төгіп жүрген ғалымдар мен ізденушілерге пайдалы болатын бірқатар тұжырымдар ұсынылған. Атап айтқанда, Тахауидің осыған дейін Испиджаби деген атпен танымал екі авторға тиесілі түсіндірмелерінің қайсысы Ахмад ибн Мансұрға, ал қайсысы Али ибн Мұхаммедке тиесілі екендігі талас тудырып келген. Илесбеков Бижан Оразалиевич бұл зерттеу жұмысында аталмыш тартысты мәселенің біржола шешімін ұсынған. Өзіне дейін жүргізілген бірнеше докторлық және магистрлік жұмыстарда

зерттеушілер жасаған қателіктерді анықтап, дұрыс деп білген тұжырымдарын дәлелдеп берген. Ахмад ибн Мансұр әл-Испиджабиге тиесілі түсіндірме мен Али ибн Мұхаммедке тиесілі түсіндірменің арасындағы ұқсастықтар мен айырмашылықтарды ашып көрсетіп, Али ибн Мұхаммед жазған түсіндірменің Ахмад ибн Мансұрдың түсіндірмесінің ықшамдалған нұсқасы екенін анықтаған. Айта кетерлігі, Али ибн Мұхаммед жазған мұхтасар еңбегін білім іздеушілерге пайдалырақ болатын жаңа мәліметтермен байыта түскен.

Диссертант Илесбеков Бижан Оразалиевич зерттеу жұмысында Ахмад ибн Мансұр әл-Испиджабидің түсіндірмесі мен Имам Жассасқа тиесілі «Шарху Мухтасар әт-Тахауиді» салыстыра отырып, арасындағы айырмашылықтарды анықтаған. Диссертанттың пікірінше, Жассастың түсіндірмесі ғалымдарға арналған еңбек болса, Ахмад ибн Мансұрдың түсіндірмесі көбінесе білім іздеушілерге бағытталған сипатқа ие.

Диссертант әлемге ондаған үлкен ғалымды тарту еткен көне Испиджаб шаһарын таныстыруды өз міндеттерінің арасына қосқан. Сондықтан зерттеу жұмысы Испиджаб шаһары мен оның мәдени ахуалына қатысты құнды деректерді қамтиды.

Диссертант Илесбеков Бижан Оразалиевичтің зерттеу жұмысы мәні мен мазмұны жөнінен диссертациялық кеңестің алдында қорғауға лайық екенін құрметпен білдіремін.

**Шетелдік ғылыми кеңесші,
Мармара университеті
Илахият факультеті,
Ислам ғылымдары кафедрасы**

Проф. Др. Кемал Йылдыз
/колы/
Мөр: /Түркия Республикасы
Мармара университеті
27.09.2024

Текст-перевод документа с турецкого языка на казахский язык выполнен агентством переводов ТОО «World-Translate», БИН 191040030328, в лице директора Мамбетова Зарифа Ильдашевича, 04.12.1990 года рождения, место рождения г.Алматы, ИИН 901204300387.

Подпись Мамбетов Зариф Ильдашевич

Город Алматы, Республика Казахстан, первое ноября две тысячи двадцать четвертого года.

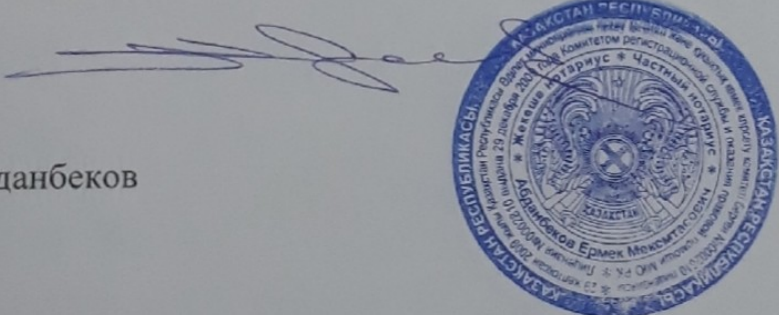
Я, Абданбеков Ермек Мекемтасович, нотариус города Алматы, действующий на основании государственной лицензии №0002810 от 29.12.2009 года, выданной Комитетом регистрационной службы и оказания правовой помощи Министерства юстиции Республики Казахстан.

Свидетельствую подлинность подписи директора ТОО «World-Translate» Мамбетова Зарифа Ильдашевича, которая сделана в моем присутствии. Личность представителя установлена, дееспособность его и полномочия, а также правоспособность ТОО «World-Translate» проверены.

Зарегистрировано в реестре за № 5277

Взыскано: 4 061 тенге

Нотариус

—
Ермек Абданбеков

ET9902823241101144337V75323C

Нотариаттық іс-әрекеттің бірегей нөмірі / Уникальный номер нотариального действия

Пролуверено и проширувано
на 5 (пет)
стране

